

Коморна О.М.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: oksanakkom@gmail.com*

ЩОДО ІСТОТНИХ УМОВ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ДОГОВОРУ НА ВИКОРИСТАННЯ СОРТУ РОСЛИН

У сучасних умовах здійснення селекційної діяльності найбільш поширеною

правовою формою використання сортів рослин у господарському обороті є ліцензійний договір. Ефективність взаємовідносин сторін ліцензійного договору залежить від багатьох юридичних, економічних, організаційних аспектів.

У законодавстві істотні умови ліцензійного договору врегульовані у статті 1109 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), яка містить загальні норми про ліцензійний договір щодо всіх об'єктів інтелектуальної власності, та не містить переліку істотних умов договору такого виду.

Спеціальні норми Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» також не наводять переліку істотних умов ліцензійного договору на використання сортів рослин.

Такий стан законодавчого регулювання ускладнює процес укладення і виконання ліцензійних договорів, призводить до формування на практиці різних підходів у тлумаченні переліку істотних умов цих договорів як з боку їх сторін, так і судом.

Відповідно до ст. 638 ЦК України, договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору.

З наведеної норми слідує, що істотні умови можна поділити за підставами і порядком їх встановлення на три види:

- 1) загальні умови для всіх договорів (предмет договору);
- 2) спеціальні умови для різних видів договорів (прямо визначені законом або є необхідними для договорів цього виду);
- 3) ініціативні (вимагаються стороною договору).

При цьому спільною рисою всіх видів істотних умов є те, що для укладення договору сторони мають досягти згоди з усіх таких умов.

Для з'ясування істотних умов ліцензійного договору на використання сорту рослин доцільно, насамперед, звернутися до нормативного визначення поняття ліцензійного договору: «За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог цього Кодексу та іншого закону» (ч. 1 ст. 1109 ЦК України).

Предметом досліджуваного договору доцільно вважати право на використання сорту рослин. Це право відповідно до ст. 495 ЦК України належить до одного з майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин.

Поряд з предметом договору в юридичній науці виділяють і об'єкт, який у цьому разі представлений нематеріальним благом – сортом рослин.

Відповідно до ч. 3 ст. 1109 ЦК України у ліцензійному договорі визначаються вид ліцензії, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності (конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія та строк, на які надаються права, розмір, порядок і строки виплати плати за використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір.

Види ліцензії передбачені в ч. 3 ст. 1108 ЦК України – виключна, одинична, невиключна. Вид ліцензії визначає фактично характер права ліцензіата і ліцензіара щодо використання сорту рослин і передання права на його використання на час дії договору, а саме виключне (монопольне) використання сорту рослин лише ліцензіатом у сфері, що визначена ліцензією, або невиключне – можливість використання сорту рослин ліцензіатом, ліцензіаром та іншими уповноваженими особам.

В ч. 4 ст. 1109 ЦК України передбачена диспозитивне положення: «Вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором». Отже, сторони мають можливість не узгоджувати вид ліцензії, відтак, ця умова не має значення істотної, а може бути кваліфікована як звичайна умова для договорів цього виду.

Строк, на який надаються права, визначає тимчасові межі дії договору. Відповідно до ч. 1 ст. 1110 ЦК України, ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності. При цьому ч. 3 цієї статті містить положення: «У разі відсутності у ліцензійному договорі умови про строк договору він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п'ять років». Отже, умова про строк також є не істотною, а звичайною умовою для ліцензійних договорів на використання сортів рослин.

Однак, якщо укладається господарський договір, то відповідно до ч. 3 ст. 180 Господарського кодексу України (далі – ГК України) сторони зобов'язані погодити предмет, ціну та строк дії договору.

Згідно з ч. 7 ст. 1109 ЦК України, у разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на

використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України, – тобто, умова про територію також не є істотною для ліцензійного договору на використання сорту рослин.

Норма, що міститься в ч. 5 ст. 626 ЦК України, передбачає презумпцію платності договору: договір є відплатним, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає із суті договору. Проте, у господарських договорах, відповідно до норми ч. 3. ст. 180 ГК України, сторони зобов'язані погодити ціну договору.

УДК 347.77:631.526(477)

Константинова І. М.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: konsta0478@gmail.com

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (СОРТІВ РОСЛИН)

Інтелектуальна власність має особливе місце в системі законодавства. Інтелектуальна власність – це результат творчої діяльності людини: винаходи в усіх галузях людської діяльності, селекційні досягнення тощо.

Інтелектуальна власність – це творча діяльність, тобто цілеспрямована розумова робота людини, результатом якої є щось нове, що відрізняється неповторністю, оригінальністю, унікальністю, і відповідно така творча діяльність має бути належним чином захищена.

Відповідно до ст. 1 Закону України від 21 квітня 1993 року «Про охорону прав на сорти рослин» сорт рослин – окрема група рослин (клон, лінія, гібрид першого покоління, популяція) в рамках нижчого із відомих ботанічних таксонів (рід, вид, різновидність) незалежно від того, чи задовольняє вона умови виникнення правової охорони.

Одним із пріоритетних завдань держави на сучасному етапі розвитку України є проблема вдосконалення кримінально-правового захисту права інтелектуальної власності. Виконання зазначеного завдання сприятиме підвищенню міжнародного авторитету та міжнародних зобов'язань України сфері інтелектуальної власності.

Злочинності у сфері інтелектуальної власності притаманний високий рівень латентності, що зумовлює потребу вдосконалення правового регулювання кримінально-правової охорони інтелектуальної власності.

Стаття 177 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачає відповідальність за незаконне використання винаходу, ко-